

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

18 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Cobzac Elena, Plămădeală Ghenadie,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Proca Victoria în numele inculpatului, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 septembrie 2022, în cauza penală privindu-l pe

Chirca Grigore XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 14.06.2018 – 27.12.2019 (prima instanță);
2. 30.01.2020 – 28.07.2020 (instanța de apel);
3. 25.09.2020 – 14.06.2021 (instanța de recurs ordinar);
4. 05.08.2021 – 28.09.2022 (instanța de apel);
5. 21.11.2022 – 18.01.2023 (instanța de recurs ordinar).

Asupra admisibilității în principiu a recursului ordinar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia /sediul Central/ din 27 decembrie 2019, procesul penal pornit în privința lui Chirca Grigore în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, în temeiul art. 60 Cod penal, a fost încetat cu liberarea acestuia de răspundere penală, din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Cheltuielile de judecată în sumă de 12 990 lei au fost încasate de la inculpatul Chirca Grigore în beneficiul statului.

1.1 Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Chirca Grigore în perioada 25.03.2014 – 28.08.2014, deținând funcția de inginer cadastral al Primăriei s. Popeștii de Jos, raionul Drochia, intenționat, acționând din interes personal, contrar obligațiilor de serviciu care îi revin conform obligațiilor funcționale și a fișei postului de care a luat cunoștință contra semnătură, a confecționat, deținut și folosit în interesele SRL „WeTrade Agro” contracte de arendă funciară, acte de primire-predare a terenului și cereri către Oficiul Cadastral Teritorial Drochia de înregistrare a contractelor date din numele a mai multor persoane, deținători de cote

agricole în s. Popeștii de Jos raionul Drochia, multiple cu semne de falsificare, acțiuni care au dus la înregistrarea și prelungirea ilegală al dreptului de arendă al agentului economic vizat.

Conform raportului de expertiză nr.34-12/2-R-291 din 26.03.2018 s-a stabilit, că semnăturile în litigiu, executate din numele cet. Panainte Maria în rubrica „Arendator” din contractul de arendă funciară și actul de primire-predare a terenului nr.377 din 25.03.2014, prezentate la expertiză, au fost executate de cet. Chirca Grigore. Semnăturile în litigiu, executate din numele cet. Bejan Marina în rubrica „Arendator” din contractul de arendă funciară și din actul de primire-predare a terenului agricol arendat nr.134 din 28.08.2014, au fost executate de cet. Chirca Grigore. Textele manuscrise în litigiu, executate în cererile către OCT Drochia de înregistrarea arendei din numele cet. Murzac Eufrosinia, din numele cet. Gusacinski Vitalii; din numele cet. Coțofană Varvara; din numele cet. Chiosa Zinovia; din numele cet. Rîmiș Elena; din numele cet. Panainte Ion; din numele cet. Murzac Serghei, din numele cet. Rîmiș Fiodor, din numele cet. Bejan Marina, prezentate la expertiză, au fost executate de cet. Chirca Grigore. Semnăturile în litigiu, executate în cererile către OCT Drochia de înregistrare a arendei din numele cet. Murzac Eufrosinia; din numele cet. Gusacinski Vitalii; din numele cet. Coțofana Varvara; din numele cet. Chiosa Zinovia; din numele cet. Rîmiș Elena; din numele cet. Panainte Ion, din numele cet. Murzac Serghei; din numele cet. Rîmiș Fiodor; din numele cet. Bejan Marina, prezentate la expertiză, au fost executate de cet. Chirca Grigore.

Astfel, acțiunile lui Chirca Grigore au fost încadrate în baza art. 361 alin. (1) Cod penal – *„confeționarea, deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi și eliberează de obligații, ale unor întreprinderi, instituții, organizații, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare.”*

2. Sentința primei instanțe, a fost atacată cu apeluri de către inculpatul Chirca Grigore, prin care a solicitat casarea integrală a sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare, invocând că, vinovăția sa nu este dovedită, el nu a falsificat nici o semnătură în contractele de arendă, ori acestea au fost întocmite în perioada 2011-2012 când el nici nu activa în funcția respectivă; expertiza grafologică care stă la baza sentinței pronunțate a fost efectuată cu încălcări ale normelor de procedură, fapt ce denotă nulitatea respectivei probe.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 iulie 2020, apelul declarat de către inculpatul Chirca Grigore a fost respins ca nefondat, și menținută sentința fără modificări.

3.1 Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, prima instanță în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, a verificat complet sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului care se confirmă prin probele acumulate pe dosar, cercetate în instanța de fond și de apel,

acțiunile inculpatului fiind corect calificate.

Instanța de apel a menționat că prima instanță întemeiat și legal a dispus încetarea procesului penal în privința inculpatului Chirca Grigore în temeiul art. 60 alin.(1) Cod penal, din motivul intervenirii termenului de prescripție.

Instanța de apel a constatat că, probele incontestabil demonstrează vinovăția inculpatului și acestea au fost prezentate de partea acuzării în cadrul ședinței instanței de apel în respingerea argumentelor din apelul declarat de acesta.

Argumentele inculpatului referitor la nevinovăția sa și la încălcarea normelor de procedură la efectuarea expertizelor instanța de apel le-a considerat declarative și făcute cu un scop determinat de evitare a răspunderii penale. Respectivă afirmații sânt combătute prin probe prezentate în cadrul cercetării judecătorești în prima instanță și de apel.

Instanța de apel a relevat că, argumentele referitor la încălcarea normelor procedurale la efectuarea expertizelor grafoscopice la fel sânt considerate nefondate și necesar a fi respinse, or, la finalizarea urmăririi penale inculpatului și apărătorului acestuia i-au fost aduse la cunoștință materialele cauzei penale, inclusiv și respectivele expertize judiciare. Aceștia nu au invocat careva pretenții referitor la legalitatea acestor acțiuni procedurale. Mai mult că în cadrul ședinței judiciare a fost admis demersul părții apărării de efectuare a unei expertize suplimentare în comisie, care nu a fost efectuată din motivul neonorării de către solicitant a obligațiilor de plată a cheltuielilor suportate pentru desfășurarea acesteia.

4. Decizia instanței de apel, a fost atacată cu recurs ordinar de către avocatul Proca Victoria în numele inculpatului Chirca Grigore, prin care invocând ca temeiuri prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 12) Cod de procedură penală, a solicitat casarea totală a deciziei și achitarea inculpatului, invocând:

- instanța de apel a lăsat fără atenție necesară mai multe aspecte și circumstanțe care confirmă nevinovăția inculpatului, invocate de către Chirca Grigore în cererea de apel. Astfel, presupusele probe pe care s-a întemeiat sentința de condamnare nu dovedesc nici într-un fel vinovăția lui Chirca Grigore. În cadrul cercetării judecătorești nu au fost întreprinse careva acțiuni în vederea stabilirii adevărului, dar a fost mers pe poziția părții acuzării, astfel dând dovadă de o apreciere unilaterală a circumstanțelor cauzei și ignorând cu vehemență argumentele invocate de către partea apărării. Reieșind din circumstanțele cauzei, coordonată cu probele existente, sentința de condamnare este bazată pe opinia proprie și preconcepută a instanței de judecată care nu este argumentată și nu are la bază un temei legal. Asupra acestui motiv, instanța de apel nu s-a expus;

- instanța de apel a admis comiterea unei erori grave de fapt, și anume denaturarea probelor, or, instanța de apel a specificat că prima instanță a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului, care se confirmă prin probe acumulate pe dosar, cercetate în instanța de fond și de apel, fapt ce nu corespunde adevărului, deoarece martorii audiați în

cadrul ședințelor de judecată au declarat că, contractele de arendă au fost semnate în perioada când Chirca Grigore nici nu activa în cadrul primăriei Popeștii de Jos, ultimul fiind în imposibilitate de a comite cele incriminate de asemenea nici unul din martori nu ar fi confirmat în vreun fel implicarea lui Chirca Grigore la semnarea și înregistrarea acestor contracte din declarațiile martorilor nu reieșea vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 361 alin. (1) Cod penal, ci se dovedea contrariul, adică nevinovăția celui din urmă;

- a fost ignorat cu desăvârșire argumentul apelantului privind încălcările metodelor sau procedurilor de efectuare a expertizei, or conform (Pct.3,4,8,17,18,23,25 pg.2-5) al raportului de expertiză judiciară Nr. 34-12/2-R-291 din 26.03.2018, material pentru comparație, în cazul persoanelor unde s-a constatat că, Chirca Grigore ar fi falsificat semnăturile, au fost folosite câte o singură mostră de scris liber, iar în cazul lui Chirca Grigore 2 mostre (pct.31 pg.5), pe când conform literaturii de specialitate (Modele de comparație ale expertizei criminalistice a semnăturii publicat în analele științifice a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI - autori: Sergiu Nestor, Șef catedră procedură penală și criminalistică a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI și Rodica Melinte doctorand a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI), precum și în toată literatura de specialitate consultată, se constată că, numărul modelelor libere suficiente pentru expertizare la semnături, este necesar a fi nu mai puțin de 10 (la ele se pot anexa dispoziții de plată, cereri, dispoziții cu primire a salariului sau a pensiei, carnetul de muncă, fișă personală, e.t.c), pentru a emite concluzii veridice. Modelele de semnături libere trebuie să corespundă anumitor criterii și anume: să fie autentice, să corespundă după grafice, după timp, să fie executate cu același instrument. De asemenea modelele experimentale trebuie să fie nu mai puțin de 30-40 executate pe 3 file aparte. Însă, constatăm că, expertul nu a avut suficiente materiale pentru a forma o concluzie corectă, deși, în cadrul ședinței de judecată din 09.04.2014, expertul Alexei Țenchiu, comisar principal, Expert Judiciar al SED al SEC a Direcției Nord a CT-C și EJ al IGP fiind audiat, a declarat că, a avut suficiente materiale comparative pentru emiterea concluziilor expuse. Or, instanța sa expus doar asupra faptului că consideră argumentele invocate de partea apărării privind încălcarea ordinii procesuale de dispunere a expertizei ca fiind declarative;

- obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței CEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal;

- instanța de apel nu a apreciat legătura causală dintre mijloacele de probă indicate și constatarea elementelor infracțiunii imputate inculpatului. Ba mai mult, martorii audiați în cadrul ședințelor de judecată au declarat că, contractele de arendă au fost semnate în perioada când Chirca Grigore nici nu activa în cadrul primăriei Popeștii de Jos, ultimul fiind în imposibilitate de a comite cele incriminate. De asemenea nici unul din martori nu ar fi confirmat în vreun fel implicarea lui Chirca

Grigore la semnarea și înregistrarea acestor contracte. Acest fapt demonstrează lipsa unui semn important al laturii obiective a infracțiunii și anume timpul săvârșirii infracțiunii, or, inculpatul neactivând în cadrul primăriei Popeștii de Jos în perioada când au fost semnate contractele de arendă, era în imposibilitatea reală de a comite infracțiunea imputată;

- baza elementelor infracțiunii prevăzute la art. 361 alin.(1) Cod penal nu poate fi dovedită atât latura obiectivă cât și latura subiectivă a celor incriminate, deoarece latura subiectivă a infracțiunii în cauză se caracterizează prin intenție directă fapt ce nu a fost dovedit, or instanța de apel nu a făcut o analiză juridică a elementelor infracțiunii incriminate inculpatului;

- în cadrul judecării apelului nu au fost întreprinse careva acțiuni în vederea stabilirii adevărului, dar a fost mers pe poziția părții. Astfel dând dovadă de o apreciere unilaterală a circumstanțelor cauzei și ignorând argumentele invocate de către partea apărării;

- acuzarea de stat a înaintat învinuirea nefondat, bazată pe presupuneri, iar prima instanță cât și instanța ierarhic superioară nu a curmat abuzurile acuzatorului de stat, pronunțând o sentință de condamnare declarativă, neargumentată prin interpretarea eronată a circumstanțelor cauzei, iar presupunerile și dubiile nu au fost înlăturate pe parcursul ședințelor de judecată ceea ce contravine prevederilor art.8 alin.(3) Cod de procedură penală.

5. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 14 iunie 2021, s-a admis recursul ordinar declarat, s-a casat total decizia instanței de apel și s-a dispus rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel.

5.1 Pentru a decide astfel, instanța de recurs a constatat că, instanța de apel fără cercetarea amănunțită a învinuirii înaintate și a probelor administrate, a respins apelul inculpatului Chirca Grigore și a menținut sentința primei instanțe fără modificări, reținând la rândul său că prima instanță întemeiat și legal a dispus încetarea procesului penal în privința inculpatului Chirca Grigore în temeiul art. 60 alin.(1) Cod penal.

Colegiul penal lărgit a reținut că, potrivit descriptivului sentinței contestate (pct. 1.1 din decizie), prima instanță doar a trecut în revistă probele prezentate de către partea acuzării, însă nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete de fapt și de drept invocate în rechizitoriu, nespecificând motivele pentru care a admis unele probe și a respins alte probe din cele administrate, neindicând motivele pentru care a respins versiunile și probele apărării. Ori, aprecierea completă și justă a probelor trebuie să se întemeieze pe o analiză minuțioasă a materialului probator și apoi pe o sinteză a evaluărilor făcute. Analiza probelor presupune examinarea fiecărui element probatoriu în parte, pentru a se înlătura tot ce nu are legătură cu cauza, tot ce este vag și nesigur.

În acest sens, Colegiul penal lărgit a atestat că, prima instanță a omis să aprecieze circumstanțele de fapt și de drept ale speței cu privire la determinarea modului unitar de interpretare și aplicare a prevederilor art. 361 alin. (1) Cod penal.

În continuare, instanța de recurs a constatat că, soluția încetării procesului penal în privința lui Chirca Grigore a reieșit din neaprecierea probelor administrate pe caz, astfel, pronunțând o hotărâre de încetare în privința ultimului, instanța de apel nu a luat în considerație toate probele administrate la caz, fapt ce duce la concluzia, că deși la materialele cauzei sunt prezentate un șir de probe, instanța fără a le verifica și aprecia în urma unei evaluări în ansamblu, a conchis că, procesul penal în privința lui Chirca Grigore urmează a fi încetat în temeiul art. 60 alin.(1) Cod penal.

Ca urmare, Colegiul penal lărgit a constatat că, instanța de apel, deși având declarația inculpatului precum că, vina în comiterea faptelor imputate nu recunoaște solicitând pronunțarea unei sentințe de achitare, în lipsa unei analize ample a probelor prezentate de partea acuzării și partea apărării, pripit a ajuns la concluzia de menținere a sentinței primei instanțe prin care a fost încetat procesul penal pornit în privința lui Chirca Grigore privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal, pe motiv că a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală, fără a analiza și aprecia probelor, limitându-se la enumerarea probelor, trecerea acestora în revistă, fără o apreciere multilaterală.

În acest context, instanța de recurs menționând prevederile art. 100 alin. (4) și art. 101 alin. (1)-(4) Cod de procedură penală, a remarcat faptul, că instanța de apel urma să verifice probele sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă, să supună analizei probele administrate, sub aspectul coroborării, veridicității. Or, în acest sens partea apărării a invocat necorespunderea concluziilor primei instanțe cu circumstanțele de fapt stabilite în ședința judiciară, analizând superficial și denaturat declarațiile martorilor.

În acest sens, Colegiul penal lărgit a indicat că, decizia instanței de apel nu conține analiza detaliată a probelor, precum și argumentele din care considerente sunt admise probele acuzării și respinse probele părții apărări.

Potrivit art. 389 alin. (1), (4) pct. 3), (6) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată. Sentința de condamnare se adoptă cu liberarea de pedeapsă în cazul expirării termenului de prescripție.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 septembrie 2022:

S-a admis apelul declarat de către inculpatul Chirca Grigore, s-a casat sentința parțial, din alte motive, s-a pronunțat o hotărâre nouă, potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care:

Chirca Grigore Ignat a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal, cu liberarea de pedeapsă penală în temeiul expirării termenului de prescripție prevăzut de art. 60 alin. (1) lit. a) Cod penal.

În rest au fost menținute prevederile sentinței.

6.1 Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, prima instanță a verificat sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Chirca Grigore.

Instanța de apel a indicat că probele cercetate și apreciate în coroborare dovedesc deplin vina inculpatului Chirca Grigore în faptele stabilite și reținute de către prima instanță, iar probe în confirmarea nevinovăției inculpatului nu au fost prezentate.

Instanța de apel a menționat, că nu poate fi reținut în favoarea inculpatului argumentul că la baza sentinței au fost puse probe care nu dovedesc nici într-un fel vinovăția lui Chirca Grigore, iar în cadrul cercetării judecătorești nu au fost întreprinse careva acțiuni în vederea stabilirii adevărului, dar a fost mers pe poziția părții acuzării, astfel dând dovadă de o apreciere unilaterală a circumstanțelor cauzei și ignorând cu vehemență argumentele invocate de către partea apărării.

Nerecunoașterea vinovăției de către inculpatul Chirca Grigore în săvârșirea infracțiunii incriminate lui nu echivalează cu achitarea lui, după cum se solicită în apelul declarat, deoarece probele prezentate în spriginul învinuirii dovedesc incontestabil vinovăția inculpatului Chirca Grigore în comiterea infracțiunii incriminate, aceasta fiind o metodă de a denatura stabilirea adevărului și de a se eschiva de răspundere penală.

Pe cauză sunt suficiente probe directe, utile și veridice, care în ansamblu coroborează între ele și care confirmă pe deplin vinovăția inculpatului în fapta infracțională reținută în sarcina lui.

După verificarea suplimentară a probelor materiale instanța de apel a constatat, că argumentele invocate sunt contradictorii circumstanțelor și împrejurărilor de fapt stabilite de către prima instanță pe parcursul judecării cauzei.

Instanța de apel a considerat, că declarațiile martorilor audiați corect au fost puse la baza sentinței de condamnare, aceștea fiind audiați în prima instanță sub jurământ, într-un proces public, în comparație cu inculpatul care nu poartă răspundere penală pentru darea declarațiilor false, astfel că și dezacordul inculpatului cu declarațiile martorilor audiați nu constituie temei de achitare și nici nu poate fi tratat în favoarea inculpatului.

Este neîntemeiat și argumentul invocat de către inculpat că martorii audiați în cadrul ședințelor de judecată au declarat că, contractele de arendă au fost semnate în perioada când Chirca Grigore nici nu activa în cadrul primăriei Popeștii de Jos, ultimul fiind în imposibilitate de a comite cele incriminate de asemenea nici unul din martori nu ar fi confirmat în vreun fel implicarea lui Chirca Grigore la semnarea și înregistrarea acestor contracte.

În acest aspect instanța de apel a indicat, că martorii audiați, inclusiv și juristul SRL „WeTrade Agro” Moraru Radu, au indicat că anul în contracte a fost modificat din 2011 în 2014, contractele fiind unele tipizate cu marcajul anului 2011.

Sunt absolut neîntemeiate și afirmațiile invocate în apelul declarat referitor la faptul, că raportul de expertiză 34-12/2-R-291 din 26.03.2018 și semnăturile în litigiu executate în cererile către OCT Drochia de înregistrare a arendei din numele Murzac Eufrosinia, din numele Gusacinski Vitalie, din numele Coțofană Varvara, din numele Chiosa Zinovia, din numele Rîmiș Elena, din numele Panainte Ion Miftodie, din numele Murzac Serghei Fiodor, din numele Rîmiș Fiodor Gavril, din numele Bejan Marina prezentate la expertiză au fost efectuate de cet Chircă Grigore Ignat (pct.54 pg 91), este nul or, conform prevederilor art.148 alin.(2) Cod de Procedură Penală al RM și art.29 al Legii nr.68 din 14.04.2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, dacă concluziile expertului sunt neclare, contradictorii, neîntemeiate, dacă există îndoieli în privința veridicității lor și dacă aceste deficiențe nu pot fi înlăturate prin audierea expertului sau dacă a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei judiciare, poate fi dispusă efectuarea unei expertize judiciare repetate de către un alt expert.

În această ordine de idei instanța de apel a notat, că avocatul Proca Victoria în interesele inculpatului Chirca Grigore în instanța de fond a înaintat cerere prin care a solicitat dispunerea expertizei grafoscopice repetate (f.d.117-119, vol.IV).

Prin încheierea Judecătoriei Drochia /sediul Central/ din 08.05.2019 s-a admis cererea avocatului în interesele inculpatului Chirca Grigore și s-a dispus numirea pe cauză a expertizei grafoscopice repetată de către Centrul de Expertize Judiciare a Ministerului Justiției (f.d.138-145, vol.IV).

Ulterior, la data de 23.07.2019 inculpatul Chirca Grigore prin cerere a solicitat anularea efectuării expertizei, indicând că refuză de a plăti suma de 45 360 lei din motivul surselor financiare suficiente (f.d.166, vol.IV).

În această ordine de idei instanța de apel a indicat, că fiind audiat expertul judiciar a SET a SEC Direcția Nord, Țenchiu Alexei, a indicat că în cazul când au fost date mostre suficiente, a fost dat un răspuns în formă certă sau negativă sau în formă probabilă. În cazul în care la material nu sunt suficiente probe se formulează o concluzie de imposibilitate de a efectua și motivul este indicat. Concluzia certă se dă de la 10 indici incidență, în cazul când sunt 7 coincidențe, concluzia este probabil. Expertiza a fost făcută în baza obiectivelor prezentate. În cazul în litigiu, în locul titularului Bejan Marina semnătura a fost executată de cet.Chirca Grigore, aici este formă certă și nu probabilă. Semnăturile din p.53 este executată de Chirca Grigore. la Panainte tot este indicat că este efectuată semnătura de Chirca Grigore (f.d.103, vol.IV).

În acest context, instanța de apel a reținut, că nici avocatul și nici Chirca Grigore la finisarea urmăririi penale nu au avut careva obiecții la raportul de expertiză contestat de către inculpat și partea apărării.

Prin urmare, la baza sentinței de condamnare just au fost puse concluziile actului de expertiză nr.34-12/2-R-291 din 26.03.2018, concluzii care în mod clar definesc acțiunile de falsificare a semnăturilor altor persoane de către Chirca Grigore, aceste concluzii fiind în coroborare cu celelalte mijloace de probă.

Instanța de apel a indicat, că expertiza gazoscopică având ca finalitate actul de expertiză nr.34-12/2-R-291 din 26.03.2018 a fost efectuată în corespundere cu normele procesual penale prevăzute la art. 145 Cod de procedură penală, iar dezacordul cu concluziile formulate în actul de expertiză, nu poate duce la achitarea inculpatului Chirca Grigore, după cum se solicită prin apelul declarat.

Totodată, instanța de apel a constatat că, în dispozitivul sentinței adoptate lipsește mențiunea referitor la constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, totodată, prima instanță greșit a ajuns la concluzia liberării de răspundere penală a inculpatului în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală și încetarea procesului penal, or, potrivit art. 389 alin. (4) pct. 3) Cod penal, sentința de condamnare se adoptă fără stabilirea pedepsei, cu liberarea de răspundere penală în cazurile prevăzute în art. 57 și 58 din Codul penal, cu liberarea de pedeapsă în cazul prevăzut în art. 93 din Codul penal, sau al expirării termenului de prescripție.

Materialele cauzei atestă, că inculpatul Chirca Grigore nu și-a expus opțiunea privind încetarea urmăririi penale sau liberarea de răspundere penală în temeiul expirării termenului de prescripție, atât inculpatul, cât și apărarea insistând asupra nevinovăției inculpatului, din care considerente prima instanță nu putea dispune încetarea procesului penal.

Dat fiind faptul că infracțiunea prevăzută de art. 361 alin. (1) Cod penal, a fost comisă în perioada 25.03.2014-28.08.2014, astfel din momentul comiterii până în prezent au trecut mai mult de 2 ani, inculpatul solicită achitarea sa și nu solicită încetarea procesului penal pe motivul intervenirii termenului de prescripție, instanța de apel a reținut, că Chirca Grigore, recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal, urmează a fi liberat de pedeapsă în temeiul expirării termenului de prescripție.

7. Decizia instanței de apel, este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Proca Victoria în numele inculpatului, prin care invocând ca temeiuri prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 12) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei, pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul Chirca Grigore să fie achitat, invocând:

- instanța de apel a specificat că instanța de fond a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului, care se confirmă prin probele acumulate pe dosar, cercetate în instanța de fond și de apel, fapt ce nu corespunde adevărului, deoarece martorii audiați în cadrul ședințelor de judecată au declarat că, contractele de arendă au fost semnate în perioada când Chircă Grigore nici nu activa în cadrul primăriei Popeștii de Jos, ultimul fiind în imposibilitate de a comite cele incriminate de asemenea nici unul din martori nu ar fi confirmat în vreun fel implicarea lui Chircă Grigore la semnarea și înregistrarea acestor contracte din declarațiile martorilor nu reieșea vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 361 alin. (1) CP, ci se dovedea contrariul,

adică nevinovăția celui din urmă;

- inculpatul Chircă Grigore a indicat în cererea de apel, ca motiv al apelului, încălcarea ordinii procesuale de dispunere a expertizei și metodelor sau procedurilor de efectuare a expertizei, și anume faptul că, nu a fost informat despre dispunerea expertizei judiciare, fiindu-i astfel lezat dreptul de a face observații cu privire la aceste întrebări și de a cere modificarea sau completarea lor, precum și dreptul de a cere numirea unui expert recomandat, fapt prevăzut de art. 145 alin.(2) Cod de procedură penală „Organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată, în cazul în care dispune efectuarea expertizei judiciare, informează în scris părțile despre obiectul expertizei judiciare și întrebările la care trebuie să dea răspunsuri expertul și le explică părților că au dreptul de a face observații cu privire la aceste întrebări și de a cere modificarea sau completarea lor, precum și dreptul de a cere numirea a câte un expert recomandat de fiecare dintre ele pentru a participa la efectuarea expertizei judiciare” aspect care nu a fost examinat de către instanța de apel;

- a fost ignorat cu desăvârșire și argumentul apelantului privind încălcările metodelor sau procedurilor de efectuare a expertizei, or conform (Pct.3,4,8,17,18,23,25 pg.2-5) al raportului de expertiză judiciară nr. 34-12/2-R-291 din 26.03.2018, material pentru comparație, în cazul persoanelor unde s-a constatat că, Chircă Grigore ar fi falsificat semnăturile, au fost folosite câte o singură mostră de scris liber, iar în cazul lui Chircă Grigore 2 mostre (pct.31 pg.5), pe când conform literaturii de specialitate se constată că, numărul modelelor libere suficiente pentru expertizare la semnături, este necesar a fi nu mai puțin de 10;

- potrivit prevederilor art. 251 din Codul de procedură penală, (2) încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului, traducătorului, dacă sânt obligatorii potrivit legii, atrage nulitatea actului procedural. (3) Nulitatea prevăzută în alin.(2) nu se înlătură în nici un mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului de către părți, și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu, dacă anularea actului procedural este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei, că motivele apărării de nulitate a raportului de expertiză, pe lângă faptul încălcării metodelor sau procedurilor de efectuare a expertizei, constituie și nerespectarea prevederilor art.145 alin.(2) din Codul de procedură penală „Organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată, în cazul în care dispune efectuarea expertizei judiciare, informează în scris părțile despre obiectul expertizei judiciare și întrebările la care trebuie să dea răspunsuri expertul și le explică părților că au dreptul de a face observații cu privire la aceste întrebări și de a cere modificarea sau completarea lor, precum și dreptul de a cere numirea a câte un expert recomandat de fiecare dintre ele pentru a participa la efectuarea expertizei judiciare ”, adică participarea obligatorie a părții la dispunerea și efectuarea acestei expertize;

- instanța de apel, a invocat că, de către prima instanță, prin încheierea din 08.05.2019, s-a admis cererea apărării și s-a dispus efectuarea expertizei repetate de către Centrul de expertize judiciare a Ministerului Justiției, însă inculpatul Chirca Grigore, ar fi refuzat de a plăti suma de 45 360 lei, respectiv efectuarea expertizei a fost anulată în speță, nu-i poate fi imputabilă inculpatului sarcina probațiunii nevinovăției prin asumarea tuturor cheltuielilor de efectuarea a expertizei, pentru a-și proba nevinovăția sa. În situația care organul de urmărire penală a administrat proba (raportul de expertiză), cu grave abateri de la normele procesual penale, această constatare a instanței de fond și apel, contravine prevederilor art.75 alin.(3) din Legea nr. 68 din 14.04.2016, cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, potrivit căroră, (3) în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sânt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin.(2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova;

- instanța de apel nu a apreciat legătura causală dintre mijloacele de probă indicate și constatarea elementelor infracțiunii imputate inculpatului. Ba mai mult, martorii audiați în cadrul ședințelor de judecată au declarat că, contractele de arendă au fost semnate în perioada când Chircă Grigore nici nu activa în cadrul primăriei Popeștii de Jos, ultimul fiind în imposibilitate de a comite cele incriminate. De asemenea nici unul din martori nu ar fi confirmat în vreun fel implicarea lui Chircă Grigore la semnarea și înregistrarea acestor contracte;

- în cadrul judecării apelului nu au fost întreprinse careva acțiuni în vederea stabilirii adevărului, dar s-a mers pe poziția părții acuzării, reținută de instanța de fond, astfel dând dovadă de o apreciere unilaterală a circumstanțelor cauzei și ignorând cu vehemență argumentele invocate de către partea apărării. Reieșind din circumstanțele cauzei, coordonată cu probele existente, sentința de condamnare este bazată pe opinia proprie și preconcepută a instanței de judecată care nu este argumentată și nu are la bază un temei legal;

- din ordonanța de punere sub învinuire, rechizitoriu, sentința instanței de fond și decizia instanței de apel, nu rezultă locul comiterii pretinsei infracțiuni;

8. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință procurorul, prin care a manifestat dezacordul cu recursul declarat, a solicitat declararea recursului ca inadmisibil fiind vădit neîntemeiat cu menținerea deciziei instanței de apel motivând prin faptul că instanța de apel just a constatat circumstanțele de drept și de fapt ale cauzei, corect a stabilit vinovăția lui Chirca Grigore, instanța de apel s-a pronunțat asupra tuturor motivelor apelantului.

Mai mult, instanța de apel a examinat cauza penală vizată în strictă conformitate cu prevederile art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală.

9. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat din următoarele considerente.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recursul ordinar în termen.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul declarat este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

La caz, Colegiul penal reține că recurentul indică ca temeiuri pentru declararea recursului ordinar, prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 12) Cod de procedură penală.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal reține că motivele – temeiurile de recurs invocate de recurent nu s-au confirmat în urma cercetării materialelor cauzei, argumentând în acest context următoarele.

Astfel, ce ține de temeiul de recurs indicat de recurent, prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în sensul că „instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și instanța a admis o eroare gravă de fapt care a afectat soluția instanței”, Colegiul penal constată că acesta nu și-a găsit confirmarea, dat fiind faptul că, instanța de apel la examinarea cauzei a respectat prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală și prin hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor relevante invocate în apelul declarat, întemeindu-și corect soluția, prin care inculpatul a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal, în baza probelor verificate și apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, conform cerințelor art. 414 Cod de procedură penală, iar decizia instanței de apel cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, și în partea contestată de avocat în prezentul recurs, din care considerente instanța de recurs nu identifică motive justificative de a interveni în decizia contestată.

În acest sens, instanța de recurs apreciază alegațiile recurentului precum că: *„instanța de apel a specificat că instanța de fond a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului, care se confirmă prin probele acumulate pe dosar, cercetate în instanța de fond și de apel, fapt ce nu corespunde adevărului, deoarece martorii audiați în cadrul ședințelor de judecată au declarat că, contractele de arendă au fost semnate în perioada când Chircă Grigore nici nu activa în cadrul primăriei Popeștii de Jos, ultimul fiind în imposibilitate de a comite cele incriminate de asemenea nici unul din martori nu ar*

fi confirmat în vreun fel implicarea lui Chircă Grigore la semnarea și înregistrarea acestor contracte din declarațiile martorilor nu reieșea vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 361 alin. (1) CP, ci se dovedea contrariul, adică nevinovăția celui din urmă” sunt declarative, or, în decizie(v. V, f.d. 130), instanța de apel a indicat că: „martorii audiați, inclusiv și juristul SRL „WeTrade Agro” Moraru Radu, au indicat că anul în contracte a fost modificat din 2011 în 2014...”.

Colegiul penal mai indică, că vinovăția inculpatului se confirmă prin declarațiile martorului Moraru Radu, care în cadrul ședinței de judecată în prima instanță, a relatat(v. IV, f.d. 204): *„din a. 2012 activează în calitate de jurist la SRL „WeTrade Agro”, când au fost încheiate contractele de arendă cu cotașii în s. Popeștii de Jos, o dată concretă nu poate indica, dar cunoaște că au fost înregistrate la OCT în a. 2014.... Când a fost verificat la OCT, în bazele de date contractele erau înregistrate cu o altă firmă care era în proces de insolabilitate și care urmau a fi radiate cu fosta companie, apoi să fie înregistrată după noua companie SRL „WeTrade Agro”. Au fost perfectate acorduri de reziliere între proprietari și administratorul de insolabilitate a firmei germane. În perioada a. 2014 atât acordurile de reziliere cât și contractele au fost înregistrate la OCT....”.*

O altă probă decisivă care confirmă vinovăția inculpatului este raportul de expertiză nr. 34-12/2-R-291 din 26.03.2018(v. III, f.d. 168 – 237).

Colegiul penal conchide că sunt declarative și alegațiile recurentului precum că instanța de apel nu a examinat aspectul referitor la încălcarea ordinii procesuale de dispunere a expertizei, or, instanța de apel a supus examinării aceste aspecte, indicând raționamentele(v. V, f.d. 130 – 132) sale.

În acest sens, Colegiul penal menționează că, recurentul eronat a indicat prevederile art. 145 alin. (2) Cod de procedură penală, or, prevederile alin. (2) din art. 145 Cod de procedură penală au fost excluse prin Legea nr.66 din 05.04.2012, în vigoare 27.10.2012.

În această ordine de idei, Colegiul penal ține să remarce și faptul că, conform prevederilor art. 142 alin. (2) Cod de procedură penală – *„Părțile, din inițiativă proprie și pe cont propriu, sînt în drept, prin intermediul organului de urmărire penală, al procurorului sau al instanței de judecată, să înainteze instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară o cerere privind efectuarea expertizei judiciare pentru constatarea circumstanțelor care, în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor lor.”*

Cât ține de argumentele recurentului referitor la faptul că inculpatul urmează a fi achitat, indicând temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, Colegiul penal, punctează că reprezintă o interpretare subiectivă greșită a recurentului ce nu poate fi acceptată, or în decizia instanței de apel au fost combătute aceste argumente (v. V f.d. 128 – 135), motivare ce este în coroborare cu circumstanțele constatate în prezenta cauza penală în baza cumulului de probe cercetate de prima instanță și instanța de apel, ce se acceptă de instanța de recurs

ordinar, ce nu contravine practicii CtEDO.

Mai mult, instanța de recurs, apreciază critic argumentul recurentului precum că concluziile instanței de apel nu sunt bazate pe probe, în acest sens, Colegiul penal indică că este un argument declarativ, or, instanța de apel reținând circumstanțele de fapt ale cauzei și-a motivat concluzia prin cumulul de probe administrate în cauză, cărora le-a dat o apreciere justă și obiectivă, prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării reciproce, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept.

De asemenea, Colegiul penal atestă că recurentul primordial își manifestă dezacordul cu aprecierea probelor de către instanța de apel, care în opinia lui nu confirmă vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, Colegiul penal reține că nu poate fi acceptat acest dezacord, din considerentul că aceste probe au fost apreciate de către instanța de apel prin coroborare între ele, astfel fiind demonstrată pe deplin vinovăția inculpatului, iar obiecțiile recurenților reprezintă doar opinia subiectivă greșită a acestora, or, Colegiul penal nu identifică vreun temei de a interveni prin prisma argumentelor invocate de recurent în decizia instanței de apel, care este legală și întemeiată.

Sub acest aspect, însă, se impune precizarea că aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depus de către organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, cât și de părțile în proces, se concentrează pe soluția ce va fi dată în urma acestei activități.

Aprecierea probelor după intima convingere a judecătorului trebuie să se bazeze pe prevederile legale, precum și pe examinarea tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele, complet și obiectiv.

Legea stabilește că probele admisibile sunt apreciate după pertinența, concludența, veridicitatea și utilitatea acestora și toate probele în ansamblul lor sunt apreciate din punct de vedere al coroborării acestora.

Colegiul penal notează că din analiza materialelor cauzei, rezultă cert că instanța de apel a apreciat obiectiv prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, cumulul de probe administrat la urmărirea penală, expunându-se în decizie cu privire la motivele respingerii argumentelor părții apărării și acceptării probelor prezentate de partea acuzării, respectând rigorile dictate de principiul contradictorialității stipulat în art. 24 Cod de procedură penală, astfel instanța de apel corect a adoptat soluția de condamnare a lui Chirca Grigore în baza art. art. 361 alin. (1) Cod penal.

Colegiul penal menționează, că motivarea hotărârii este un proces de analiză și sinteză a actelor și lucrărilor dosarului care nu presupune în mod necesar expunerea tuturor elementelor amănunțit, atât timp cât sunt valorificate toate aspectele relevante din punct de vedere probatoriu și sunt menționate componentele obligatorii ale unei motivări a hotărârii penale, așa cum s-a procedat în speță.

Cu referire la temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 12) Cod de procedură penală, invocat în cererea de recurs de către inculpat, Colegiul penal

evidențiază că temeiul dat se invocă numai în cazul când faptei săvârșite i s-a dat o altă încadrare juridică greșită, pe când recurentul invocă dezacordul cu aprecierea probelor, solicitând achitarea sa de la cele imputate prin rechizitoriu.

Din aceste considerente, Colegiul penal analizând materialele cauzei, consideră că nu identifică temeiuri justificative de a interveni în hotărârea judecătorească a instanței ierarhic inferioare, care este legală și întemeiată, or asupra aceluiași motive invocate în recurs, s-a expus suficient de argumentat și detaliat instanța de apel în decizia adoptată.

10. Astfel, Colegiul penal conchide că temeiuri de a pune la îndoială veridicitatea argumentelor instanței de apel în motivarea soluției sale pe aspectul contestat nu se identifică, pe care în virtutea corectitudinii lor și pentru a evita repetări inutile, le acceptă și le însușește, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CtEDO, care în pct. 37 a hotărârii sale în cauza *Albert vs. România* din 16.02.2010, statuează că art. 6 §1 din CEDO, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk vs Olanda*, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În consecință, Colegiul penal nu a constatat prezența unor erori de drept ce ar fi afectat hotărârea atacată sub aspectele contestate, deoarece soluția adoptată de către instanța de apel este legală și întemeiată, iar recursul ordinar urmează a fi declarat ca inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat.

11. Conducându-se de prevederile art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Proca Victoria în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 septembrie 2022, în cauza penală privindu-l pe **Chirca Grigore XXXXX**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **23 februarie 2023**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie